

Bundan tashqari, turizm infratuzilmasining barqarorligini oshirish tabiiy ofatlar, iqlim o'zgarishi ta'siri va ijtimoiy-iqtisodiy buzilishlar kabi xavflarni oldindan ko'rish va yumshatishni o'z ichiga oladi, bu esa turizm sektorining uzoq muddatli hayotiyliigi va barqarorligini ta'minlaydi.⁶

Xulosa qilib aytganda, Shaharsozlik va turistik infratuzilmani rivojlantirish uchun quyidagi chora-tadbirlarni amalga oshirish lozim: barqaror shaharsozlik strategiyasini ishlab chiqish, texnologik innovatsiyalarni joriy etish, ekologik muvozanatni saqlashga e'tibor qaratish, xalqaro investitsiyalarni jalb qilish va turistik xizmatlarni diversifikatsiya qilishdan iborat.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Zokir Mamadiyarov, Raximjon Maxmudov, Mokhichehra Qurbonbekova, Mukhlisa Mahmudova, Nasiba Sattorova. (2022). Ensuring the Stability of Banks During Covid-19 Pandemic. *Journal of Financial Technology and Innovation*, 1 (2), 15-21
2. Hussain, A., Khan, M., Rakhmonov, D.A., Mamadiyarov, Z.T., Kurbonbekova, M.T., & Mahmudova, M.Q. (2023). Nexus of Training and Development, Organizational Learning Capability, and Organizational Performance in the Service Sector. *Sustainability*.
3. Mamadiyarov, Z., Azlarova, A., Norov, A., Mahmudova, M., & Bazarova, N. (2020). Covid 19 «visits» to banking institutions-Yesterday, today and tomorrow. *European Journal of Molecular and Clinical Medicine*, 7 (2), 6179-6188.

SEULNING AQLLI SHAHAR KONSEPSIYASI: RAQAMLI TEXNOLOGIYLAR VA TURIZM INTEGRATSIYASI

Umarov Omonjon

Qo'qon universiteti Xalqaro turizm va iqtisodiyot kafedrasida katta o'qituvchisi
umarovomonjon1994@gmail.com

G'aybillayeva Nozima

Qo'qon universiteti Mehmonxonada va turizmni boshqarish yo'nalish talabasi
nozimagaybulayeva261@gmail.com

Annotatsiya: Seul, Janubiy Koreya, dunyoning eng rivojlangan aqlli shaharlaridan biri sifatida, raqamli texnologiyalarni turizm sohasida integratsiya qilishda yetakchi tajriba taqdim etadi. Shahar, aqlli infratuzilma va innovatsion texnologiyalar yordamida turizmni rivojlantirish, xizmat ko'rsatishni yaxshilash va sayohatchilarga yangi tajribalarni taqdim etishda muvaffaqiyatli natijalarga erishgan. Raqamli texnologiyalar, masalan, Internet of Things (IoT), sun'iy intellekt (AI) va katta ma'lumotlar (Big Data), Seulning turizm sohasida samarali boshqaruv tizimlarini yaratishga yordam berdi. Shahar, mobil ilovalar, aqlli mehmonxonalar va raqamli platformalar orqali sayohatchilarga real vaqt rejimida ma'lumotlar taqdim etish, transport tizimlarini optimallashtirish va turistik tajribani interaktiv qilish imkonini yaratdi.

Kalit so'zlar: Aqlli shahar (Smart City), Raqamli texnologiyalar Internet of Things (IoT), Sun'iy intellekt (AI), Big Data (Katta ma'lumotlar), Turizmni raqamlashtirish, Turizm integratsiyasi, Seul turizmi Aqlli transport tizimi, Raqamli turizm tajribasi, Virtual turizm Mijozga yo'naltirilgan texnologiyalar.

Kirish: Seul, Janubiy Koreya, bugungi kunda dunyoning eng rivojlangan aqlli shaharlaridan biri sifatida tanilgan. Aqlli shaharlar konsepsiyasi, raqamli texnologiyalarni joriy etish orqali shaharlar infratuzilmasini yaxshilash, yashash sifatini oshirish va iqtisodiyotni barqaror ravishda rivojlantirishni maqsad qilgan. Seul, aqlli shahar sifatida turizm sohasida ham raqamli

⁶ Mamadiyarov, Z., Azlarova, A., Norov, A., Mahmudova, M., & Bazarova, N. (2020). Covid 19 «visits» to banking institutions — Yesterday, today and tomorrow. *European Journal of Molecular and Clinical Medicine*, 7 (2), 6179—6188.

texnologiyalarni muvaffaqiyatli integratsiya qilib, global miqyosda sayohatchilar uchun innovatsion xizmatlar yaratdi. Shahar turizmni yangi texnologiyalar yordamida rivojlantirib, raqamli transformatsiyani amalga oshirayotganligi bilan ajralib turadi.

Aqlli shahar konsepsiyasi va raqamli texnologiyasi – bu texnologiyalardan foydalanib, shaharni boshqarish va uning infratuzilmasini samarali ishlashini ta'minlashga qaratilgan konsepsiyadir. Seul bu borada bir qator innovatsiyalarni amalga oshirgan. Shahar, masalan, Internet of Things (IoT), sun'iy intellekt (AI), katta ma'lumotlar (Big Data) kabi raqamli texnologiyalarni keng joriy etgan. Ushbu texnologiyalar orqali Seul nafaqat o'zining shahar boshqaruv tizimini modernizatsiya qilish, balki sayohatchilar uchun ham yangi imkoniyatlar yaratmoqda.

Seuldagi aqlli transport tizimi, masalan, sayohatchilarga real vaqt rejimida transport jadvalini ko'rish imkonini beradi. Bu, o'z navbatida, turistlarning vaqtini tejashga yordam beradi va shaharni osonroq o'rganishga imkon yaratadi. Shuningdek, shahar joylashgan hududlar va turistik ob'ektlar haqida real vaqt ma'lumotlarini taqdim etuvchi mobil ilovalar orqali sayohatchilar o'zlarining sayohatlarini rejalashtirishda yordam oladilar. Seulning aqlli shahar konsepsiyasi, turizmni raqamlashtirishda muhim qadam bo'lib, shahar sayohat sohasida innovatsion xizmatlarni joriy etishni davom ettirmoqda. Turizmni raqamlashtirish nafaqat sayohatni osonlashtirish, balki sayohatchilarga yangi tajriba yaratish uchun yangi imkoniyatlar yaratadi. Seulda joylashgan turistik ob'ektlar va xizmatlar, masalan, interaktiv xaritalar, raqamli ko'rgazmalar va virtual ekskursiyalar orqali sayohatchilarga o'zlarining sayohatlarini osonroq boshqarish imkonini beradi. Bu tezida Seulda sun'iy intellekt, IoT va boshqa raqamli xizmatlar yordamida sayohatchilarga taqdim etilayotgan qulayliklar haqida batafsil tushuntiriladi.

Asosiy qism: Sun'iy intellekt (AI) va turizm Sun'iy intellekt texnologiyalari sayohatchilarning tajribasini shaxsiylashtirish va xizmatlarni yaxshilashda muhim ahamiyatga ega. Seulda sun'iy intellekt nafaqat turistlar uchun xizmatlarni avtomatlashtirish, balki ularning ehtiyojlarini oldindan aniqlash va shaxsiylashtirilgan tavsiyalar berishda qo'llaniladi.

Internet of Things (IoT) texnologiyalari shaharni aqlli va interaktiv qilishda asosiy rol o'ynaydi. Bu texnologiyalar yordamida shaharlarning turistik infratuzilmasi, xizmatlar va kommunikatsiyalar samarali boshqarilishi mumkin. Seul, Janubiy Koreya, o'zining aqlli shahar konsepsiyasida IoT texnologiyalarini keng qo'llab-quvvatlash orqali turistlarga qulaylik yaratish va shahar infratuzilmasini yaxshilashda muvaffaqiyatli tajriba orttirgan shaharlaridan biridir.

IoT texnologiyalari ob'ektlar va qurilmalarning internet orqali bir-biri bilan ulanishini ta'minlaydi. Bu texnologiya turistlarga nafaqat shaharni o'rganishda yordam beradi, balki ularning sayohatini yanada qulay va samarali qilishga xizmat qiladi. Quyida Seulda IoT texnologiyalarining turizm sohasidagi qo'llanilishiga oid ba'zi muhim jihatlar ko'rib chiqiladi.

Shaxsiylashtirilgan xizmatlar. Seulda sun'iy intellekt, turistlarning xatti-harakatlarini tahlil qilish va ularning qiziqishlariga mos ravishda shaxsiylashtirilgan xizmatlar taqdim etishda ishlatiladi. Misol uchun, **AI-ga asoslangan tavsiyalar tizimi** sayyohlarga shaharni o'rganishda yordam beradi. Bu tizim, sayohatchilarning ilgari amalga oshirgan faoliyatlarini tahlil qilib, ularga o'zlariga mos restoranlar, turistik joylar yoki madaniy tadbirlar haqida tavsiyalar beradi. AI yordamida, shuningdek, sayohatchilar uchun avtoullovlar, sayohat marshrutlari yoki hatto mehmonxona xizmatlari shaxsiylashtiriladi.

Chatbotlar va avtomatlashtirilgan xizmatlar. Seuldagi ko'plab mehmonxonalar va turistik xizmatlar, turistlarga onlayn tarzda tezkor yordam ko'rsatish uchun sun'iy intellektga asoslangan chatbotlarni ishlatadi. Bu chatbotlar turistlarga mehmonxona rezervatsiyalari, shaharni o'rganish uchun yo'nalishlar yoki boshqa xizmatlar bo'yicha savollarga tez va samarali javoblar beradi. Shuningdek, chatbotlar sun'iy intellekt yordamida sayohatchilarning so'rovlariga mos javoblar yaratadi va ular uchun eng yaxshi variantlarni taklif qiladi.

Internet of Things (IoT) va turizm. Internet of Things (IoT) texnologiyalari shaharni aqlli va interaktiv qilishda asosiy omil bo'lib xizmat qiladi. Seulda IoT, shuningdek, turistlarga qulaylik yaratish va shahar infratuzilmasini yaxshilashda keng qo'llanilmoqda. Bularga misollar keltirsak,

Aqlli mehmonxonalar, aqlli transportlar, diqqatga sazovor joylar va interaktiv xizmatlar va boshqalar

Aqlli mehmonxonalar. Seuldagi mehmonxonalar IoT texnologiyalaridan foydalanib, sayohatchilarga qulayroq va samaraliroq xizmatlar taqdim etadi. Aqlli mehmonxonalar, masalan, xonalarni boshqarish tizimlari orqali sayohatchilarga o'z xonalarini raqamli qurilmalar yordamida boshqarish imkoniyatini beradi. Bu texnologiyalar orqali sayohatchilar o'z xonalarining haroratini, yorug'likni, televizor va boshqa elektron qurilmalarni boshqarishlari mumkin.

Misol uchun, **L7 Hotel** va boshqa yuqori darajadagi mehmonxonalarda sayohatchilar mobil ilovalar orqali xonalarini nazorat qilishlari, xonadagi xizmatlar (tozalash, xona o'zgarishlari)ni o'z vaqtida so'rashlari mumkin. Bu shaharni zamonaviy va texnologik jihatdan ilg'or qiladigan xizmatlardan biridir.

Aqlli transport tizimi. Seuldagi IoT texnologiyalari shahar transport tizimini yanada qulayroq qilishga yordam beradi. Aqlli transport tizimi yordamida turistlar shahar bo'ylab harakatlanishda noqulayliklardan qochishlari mumkin. Seuldagi **real vaqt rejimida kuzatiladigan transport tizimi** sayohatchilarga metro, avtobuslar yoki boshqa transport vositalarining kelish vaqtlarini ko'rsatib beradi. Bu texnologiya sayohatchilarni tezkor va oson yo'nalishlarni tanlashda yordam beradi, shuningdek, transport vositalarining qaysi biri eng yaqinligini bilish imkonini yaratadi.

Bundan tashqari, sayohatchilar **"T-money"** kartalaridan foydalanib, transport xarajatlarini tezda va osonlik bilan to'lashlari mumkin. IoT orqali sayohatchilar o'zlarining transport harajatlarini mobil ilovalar yordamida nazorat qilishlari, shuningdek, optimal marshrutlarni tanlashlari mumkin.

Diqqatga sazovor joylar va interaktiv joylar. IoT texnologiyalari sayohatchilarni shahar bo'ylab o'rganishda yordam beradi. Seulda IoT tizimlari orqali turistlar diqqatga sazovor joylar va turistik ob'ektlar haqida interaktiv ma'lumotlarga ega bo'lishlari mumkin. Misol uchun, **QR-kodlar** yoki **arxitektura va san'at asarlarini virtual tarzda ko'rish** imkoniyati turistlarga shaharni ancha osonroq va interaktiv tarzda o'rganishga yordam beradi.

Seuldagi ko'plab sayyohlik joylarida interaktiv xaritalar va mobil ilovalar orqali turistlar real vaqt rejimida ma'lumot olishlari mumkin. Bu texnologiyalar shaharni o'rganishni sezilarli darajada osonlashtiradi va sayohatchilarga ko'proq tajriba yaratadi.

Raqamli xizmatlar va interaktiv tajribalar Seulda raqamli xizmatlar va interaktiv tajribalar turistlarning shaharni o'rganishlarini yanada qiziqarli va samarasiz qiladi. Shahar o'zining turistik xizmatlarini raqamlashtirib, sayohatchilarga interaktiv va zamonaviy xizmatlarni taklif etadi.

Virtual turlar va 3D ekskursiyalar. Seulda turistlarga virtual turlar va 3D ekskursiyalar yordamida shaharni o'rganish imkoniyati taqdim etiladi. Virtual turlar orqali sayohatchilar shaharning diqqatga sazovor joylarini onlayn tarzda ko'rishlari mumkin. Bu texnologiyalar turistlarga shaharning madaniy va tarixiy bo'lyliklarini o'z vaqtida va qulay sharoitda ko'rish imkoniyatini beradi.

Xavfsizlik va sog'liqni saqlash. IoT texnologiyalari xavfsizlik va sog'liqni saqlashni ta'minlashda ham muhim rol o'ynaydi. Raqamli xizmatlar turistlarning xavfsizligini ta'minlashda ham yordam beradi. Seulda o'tkazilgan pandemiya davrida, raqamli texnologiyalar sayohatchilarni sanitariya va xavfsizlik jihatdan himoya qilishda muhim rol o'ynadi. Mobil ilovalar orqali sayohatchilar sanitariya holatini kuzatish va shaharni xavfsiz ravishda o'rganish imkoniyatiga ega bo'ldilar. Shuningdek, sayohatchilarni tibbiy yordam olishga yo'naltirish va ularga boshqa zarur xizmatlar ko'rsatish imkoniyati yaratildi. Seulda sayohatchilar uchun turistik joylarda masofadan turib xavfsizlik monitoringi tizimlari joriy etilgan. Bu tizimlar, masalan, joylardagi odamlarning sonini kuzatib, sayohatchilarga o'zlarini xavfsiz his qilishlarini ta'minlaydi.

Misol uchun, sayohatchilarni turistik joylarda ijtimoiy masofani saqlashga chaqiradigan yoki sanitariya choralari rioya qilishlarini kuzatadigan IoT tizimlari ishlab chiqilgan. Bu tizimlar orqali sayohatchilar o'zlarining sog'liq va xavfsizlik holatini monitoring qilishlari mumkin.

Aqlli shahar tizimlari va IoT ma'lumotlari

Seulning shahar infratuzilmasi IoT texnologiyalari bilan o'zaro integratsiya qilinadi. Bu tizimlar sayohatchilarga shaharni o'rganish va undan foydalanish jarayonini sezilarli darajada osonlashtiradi.

Seulning **aqlli ma'lumotlar platformalari** turistlarga diqqatga sazovor joylar, restoranlar, muzeylar va boshqa turistik ob'ektlar haqida real vaqt ma'lumotlarini taqdim etadi. Masalan, Seulda joylashgan ko'plab diqqatga sazovor joylar va tarixiy ob'ektlarda IoT tizimlari yordamida **interaktiv xaritalar** va **QR-kodlar** orqali sayohatchilar ma'lumot olishlari mumkin. Ushbu texnologiyalar turistlarga o'z sayohatlarini rejalashtirishda va shaharda joylashgan turistik joylarni aniq topishda yordam beradi.

Bundan tashqari, IoT yordamida sayohatchilarning harakatlarini kuzatish, shahar bo'ylab transportning o'rganilishi, ob-havo ma'lumotlarini real vaqt rejimida ko'rsatish va o'zgartirishlarni amalga oshirish imkoniyatlari mavjud. Masalan, turistlar iqlim o'zgarishlariga qarab o'z harakatlarini o'zgartirishlari yoki shaharda faoliyatlarini optimal tarzda rejalashtirishlari mumkin.

Aqlli infratuzilma va energiya samaradorligi. Seulda IoT texnologiyalari faqat sayohatchilarning tajribasini yaxshilash bilan cheklanmaydi, balki shahar infratuzilmasini ham optimallashtirishga yordam beradi. Aqlli qurilmalar va tizimlar yordamida shaharni boshqarish va energiya sarfini kamaytirish mumkin.

Masalan, Seulda joylashgan ko'plab ofis binolari, ko'chalar va jamoat joylari IoT texnologiyalari yordamida energiya samaradorligini oshiradi. Aqlli yorug'lik tizimlari yordamida ko'chalar va jamoat joylaridagi chiroqlar faqat kerak bo'lganda yoqiladi va o'chiriladi. Bu nafaqat energiya sarfini kamaytiradi, balki ekologik toza va samarali energiya boshqaruvi bilan sayohatchilarga yanada qulay sharoit yaratadi.

Ko'rgazmalar va turistik joylarga interaktiv xizmatlar

Seulda ko'plab turistik joylar va ko'rgazmalar IoT texnologiyalaridan foydalanib, interaktiv tajribalarni taqdim etadi. Masalan, shaharning tarixiy joylarida sayohatchilar IoT tizimlari yordamida tarixiy yodgorliklar yoki san'at asarlarini 3D formatda ko'rishlari mumkin. Seuldagi **Gyeongbokgung saroyi** kabi tarixiy joylarda interaktiv va raqamli ekskursiyalar turistlarga o'zlari uchun qulay va qiziqarli tarzda ma'lumot olish imkonini beradi.

IoT texnologiyalarining yana bir qo'llanilishi — bu interaktiv ekskursiyalar. Sayohatchilar mobil ilovalar orqali shaharni o'rganish, tarixiy ob'ektlar haqida batafsil ma'lumot olish yoki turli madaniy tadbirlarga borish imkoniyatlariga ega bo'ladi. Shuningdek, turistik joylarda IoT yordamida real vaqt ma'lumotlari taqdim etiladi, bu esa sayohatchilarga joylarga qatnashishning eng optimal vaqtlarini topishga yordam beradi.

Xulosa: Seul, Janubiy Koreya, aqlli shaharlar konsepsiyasi bo'yicha dunyodagi yetakchi shaharlaridan biridir. Ushbu shahar nafaqat texnologiya sohasidagi ilg'or yutuqlari bilan tanilgan, balki turizmni rivojlantirish va shaharni interaktiv qilishda raqamli texnologiyalarni keng qo'llash orqali jahon bo'ylab misol bo'layotgan shahar sifatida e'tirof etilgan. Seulning aqlli shahar konsepsiyasi, raqamli texnologiyalar va turizm integratsiyasiga asoslangan holda, sayohatchilarga yuqori sifatli xizmatlar va zamonaviy qulayliklar taqdim etishga qaratilgan.

Raqamli texnologiyalar va IoT yordamida shahar infratuzilmasini optimallashtirish, shuningdek, sayohatchilarga qulaylik yaratish, sayohatni yanada samarali va interaktiv qilish uchun Seulda qo'llanilayotgan texnologiyalar turizm sohasiga katta o'zgarishlar olib keldi. Bu o'zgarishlar orasida aqlli mehmonxonalar, shaxsiylashtirilgan xizmatlar, interaktiv turistik ob'ektlar va aqlli transport tizimlari mavjud.

Sun'iy intellekt (AI) va IoT tizimlari yordamida, turistlar o'zlariga mos xizmatlarni onlayn tarzda tanlashlari, shaharni o'rganishda real vaqt ma'lumotlaridan foydalanishlari va eng optimal marshrutlarni aniqlashlari mumkin. Shuningdek, aqlli transport tizimlari turistlarning shahar bo'ylab harakatlanishini soddalashtirib, ular uchun eng qulay va samarali yo'nalishlarni taqdim

etadi. Shahar infratuzilmasi va turistik xizmatlar ko'plab IoT tizimlari bilan boshqarilmoqda, bu esa sayohatchilarga yuqori darajadagi interaktiv tajribalar yaratadi.

Seulning aqlli shahar konsepsiyasi nafaqat turistlar uchun qulaylik yaratishni, balki shaharni yanada yashashga qulay qilishni ham ko'zda tutadi. Aqlli tizimlar yordamida shaharni boshqarish va energiya sarfini kamaytirish imkoniyatlari mavjud. Bu texnologiyalar orqali Seul ekologik toza, samarali va yashashga qulay shahar sifatida o'zining ijtimoiy va iqtisodiy rivojlanishiga yordam beradi.

Seulning raqamli texnologiyalarni turizm bilan integratsiya qilish bo'yicha amalga oshirgan ishlari, uning butun shaharni aqlli va interaktiv qilishga erishganini ko'rsatadi. Bu integratsiya sayohatchilar uchun yangi imkoniyatlar yaratadi va turizm sohasining rivojlanishiga katta turtki beradi. Shuningdek, bu tajriba boshqa shaharlar uchun ham foydali bo'lishi mumkin, chunki Seulning muvaffaqiyatlari va innovatsiyalari dunyo bo'ylab aqlli shaharlarni rivojlantirishda namuna bo'lib xizmat qilmoqda. Raqamli texnologiyalar va turizm integratsiyasining kelajagi, turistlarga yanada yuqori sifatli, interaktiv va zamonaviy xizmatlarni taqdim etishga yordam berishi kutilmoqda.

Seulning aqlli shahar konsepsiyasi va raqamli texnologiyalarni turizm bilan integratsiya qilish jarayonida amalga oshirilgan yutuqlarni davom ettirish va takomillashtirish uchun quyidagi tavsiyalarni ko'rib chiqish mumkin: Tadqiqot natijalari asosida quyidagi tavsiyalar ishlab chiqildi:

- Aqlli transport tizimlarini kengaytirish
- Sayohatchilar uchun shaxsiylashtirilgan xizmatlarni yanada rivojlantirish
- Aqlli energiya va ekologik boshqaruv tizimlarini joriy etish
- Turistik xavfsizlikni ta'minlash uchun raqamli yechimlarni joriy etish
- Shaharni doimiy rivojlantirish va innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash

Ushbu natijalar shuni ko'rsatadiki, shahar aqamli texnologiyalar va turizm integratsiyasi rivojlantirish bilan birga turizmning barqaror o'sishiga ham xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Chien, S., & Tzeng, G. H. (2017). "A smart city development model: A case study of Seoul's IoT-based tourism." *Journal of Computational Science*, 15, 276-283.
2. Kim, Y. (2019). "Smart Tourism and Urban Mobility: The Case of Seoul." *Sustainability*, 11(9), 2527.
3. Lee, J. H., & Lee, H. (2018). "Smart city solutions: How Seoul embraces IoT and AI to enhance tourism experiences." *International Journal of Smart Cities and Intelligent Systems*, 1(1), 48-56.
4. Gulomkodiurova, M. S. Qizi. (2024). A STUDY ON VARIOUS E-RECRUITMENT TOOLS AND ITS EFFECTIVENESS FOR RECRUITMENT. QO'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI, 10(10), 32-34. <https://doi.org/10.54613/ku.v10i10.902>
5. Melibaeva Gulxon Nazrullaevna. (2023). AN OVERVIEW OF THE FUNCTION OF HUMAN RESOURCE MANAGEMENT IN EMPLOYEE PERFORMANCE AND MOTIVATION. QO'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI, 9(9), 117-121. <https://doi.org/10.54613/ku.v9i9.850>
6. Aliyevich, Y. A. (2023). O 'ZBEKISTON IQTISODIY SHAROITIDA INSON RESURSLARIDAN FOYDALANISHDAGI FAOLIYAT TURLARI. QO 'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI, 1, 76-78.
7. O'G'Li, U. O. M. (2024). SMART TEXNOLOGIYALARNING TURIZM RIVOJLANISHIGA TA'SIRI. Raqamli iqtisodiyot (Цифровая экономика), (6), 132-141.
8. Umarov, O., & To'xtanazarova, M. (2024). MADANIY TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA XORIJIY DAVLATLAR TAJRIBASI. QO 'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI, 11, 37-40.
9. Kamoldinovna, S. Y. (2024). TURIZMDA MAHSULOT VA BOZORNI DIVERSIFIKATSIYA QILISH. University Research Base, 906-909.
10. Sultonova, Y. (2023). KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISH VA UNING INFRATUZILMASINI QO'LLAB-QUVVATLASHNI O'RGANISHNING NAZARIY VA USLUBIY ASOSLARI. Yosh Tadqiqotchi Jurnal, 2(2), 101-104.